

УДК 347.655

Парасюк В. М., доцент кафедри цивільного права та процесу ЛьвДУВС, к.ю.н., доцент;
Баліцька О. Ю., викладач кафедри цивільного права та процесу ЛьвДУВС, к.ю.н.;
Гринь Л. М., курсант 3-го курсу ФПФПКЗ та МГБ ЛьвДУВС

Цивільно-правова регламентація суб'єктів права на одержання сум соціальних виплат, які належали спадкодавцеві: проблемні аспекти правозастосування

На підставі аналізу норм чинного законодавства та судової практики виокремлено проблемні аспекти установа кола можливих суб'єктів права на одержання сум заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, інших соціальних виплат, які належали спадкодавцеві. Наголошується на тому, що наявні прогалини у правовому визначенні суб'єктів права на одержання сум соціальних виплат, які належали спадкодавцеві, можуть призвести до виникнення значної кількості порушень норм про спадкування. Проаналізовано цілу низку нормативно-правових актів на предмет установа спільності у визначення змісту поняття «члени сім'ї спадкодавця». Запропоновано визначити зміст поняття «член сім'ї спадкодавця» безпосередньо у примітці до статті.

Ключові слова: суб'єкти права на отримання сум соціальних виплат, сім'я, член сім'ї спадкодавця, спадкоємці за законом, спадкоємці за заповітом, спадкодавець, спільне проживання, спільне ведення господарства.

На основании анализа норм действующего законодательства и судебной практики выделены проблемные аспекты установления круга возможных субъектов права на получение сумм заработной платы, пенсии, стипендии, алиментов, других социальных выплат, которые принадлежали наследодателю. Подчеркивается, что имеющиеся пробелы в правовом определении субъектов права на получение сумм социальных выплат, которые принадлежали наследодателю, могут привести к возникновению значительного количества нарушений норм о наследовании. Проанализированы целый ряд нормативно-правовых актов на предмет установления общности в определении содержания понятия «члены семьи наследодателя». Предложено определить содержание понятия «член семьи наследодателя» непосредственно в примечании к статье.

Ключевые слова: субъекты права на получение сумм социальных выплат, семья, член семьи наследодателя, наследники по закону, наследники по завещанию, наследодатель, совместное проживание, совместное ведение хозяйства.

On the basis of current legislation and judicial practice problematic aspects singled out the range of possible establishment of the right to receive the amounts of salaries, pensions, stipends, alimony, and other social benefits, which belonged to the testator. It is noted that the gaps in the legal definition of the right to receive the amounts of social benefits, which belonged to the testator may lead to a significant number of violations of inheritance. Analyzed a number of legal acts in terms of establishing commonality in the definition of what constitutes "family members of the decedent." Proposed to define the concept of "family member testator" directly in a footnote to the article.

Keywords: subjects entitlement to the amounts of social payments, family, family member testator, legal heirs, heirs under a will, the testator, cohabitation, joint forest management.

Постановка проблеми. Системний аналіз законодавчих актів, практики їх застосування, а також доктринальних положень цивілістики дозволяє виділити ряд проблемних аспектів у сфері науково-практичної оцінки суб'єктів права на одержання соціальних виплат, які належали спадкодавцеві. Актуальність цієї наукової розвідки

обумовлюється необхідністю дати відповідь на ряд складних моментів у сфері правозастосування, а саме: 1) визначення чітких правил щодо встановлення кола суб'єктів права на одержання соціальних виплат, які належали спадкодавцеві; 2) характеристика специфічних ознак суб'єктів права на одержання соціальних виплат; 3) уточнення змісту термінологічної зв'язки «члени сім'ї спадкодавця».

Отож доводиться констатувати, що зважаючи на очевидні труднощі щодо визначення суб'єктів права на одержання сум соціальних виплат, які належали спадкодавцеві, перед наукою стоїть важливе завдання — вироблення дієвих та чітких механізмів, підстав та порядку їх безпосередньої ідентифікації.

Стан дослідження. Цивільно-правова природа інституту суб'єктів права на одержання сум соціальних виплат, які належали спадкодавцеві, достатньо висвітлена у науковій літературі. Сучасні тенденції розвитку наукових положень та особливостей теоретико-прикладного аналізу даного інституту та його елементів досліджували у наукових працях: Д.В. Бобров, Т.А. Борисова, О.Л. Величко, О.В. Дзера, А.С. Довгерт, Ю.О. Заїка, В.Я. Карабань, В.В. Кривенко, Н.С. Кузнєцов, В.В. Луць, В.М. Марченко, О.П. Печений, І.В. Спасибо-Фатаєва, Р.А. Стефанчук, Є.І. Фурса, С.Я. Фурса, Є.О. Харитонов. Спільним для цих наукових розвідок є констатація складних аспектів у застосуванні спадкових норм, відсутність їх однозначного тлумачення та необхідність законодавчого редагування.

Мета наукової статті полягає у теоретичній оцінці наявних у цивільно-правовій доктрині правових положень, які утворюють сукупність законодавчих положень інституту суб'єктів права на одержання сум соціальних виплат, які належали спадкодавцеві та вироблення на підставі цього однозначних правил ідентифікації суб'єктів правонаступництва у цій сфері суспільних відносин.

Виклад основних положень. Питанню суб'єктів права на одержання сум заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, інших соціальних виплат, які належали спадкодавцеві присвячена ст. 1227 Цивільного кодексу України (надалі — ЦК України), відповідно до якої суми заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, допомог у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, відшкодувань у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, інших соціальних виплат, які належали спадкодавцеві, але не були ним одержані за життя, передаються членам його сім'ї, а у разі їх відсутності — входять до складу спадщини [1]. Звідси випливає, що домінуючими суб'єктами правонаступництва права на одержання сум заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, інших соціальних виплат, які належали спадкодавцеві, за загальним правилом є члени сім'ї спадкодавця. А у разі ж їх відсутності чи за нездійснення цих прав членами сім'ї спадкодавця (відсутність їх реалізації) суб'єктами правонаступництва даного права є спадкоємці за законом і за заповітом.

Спадкоємцями за заповітом і за законом можуть бути фізичні особи, які є живими на час відкриття спадщини, а також особи, які були зачаті за життя спадкодавця і народженні живими після відкриття спадщини. Спадкоємцями за заповітом можуть бути юридичні особи та інші учасники цивільних відносин, передбачені у статті 2 ЦК України.

Стаття 1227 ЦК України передбачає виплату нарахованих сум членам сім'ї спадкодавця, проте, не визначаючи, хто саме повинен бути віднесений до їх кола. Досить часто підприємства і установи не здатні визначити, хто належав до членів сім'ї спадкодавця і кому з них має бути виплачено заробітну плату та інші виплати, а тому вони видають дані соціальні суми окремим спадкодавцям, інколи, навіть у значному розмірі, без вказівки на спрямування цих коштів [2, с. 801].

І тому, тут доцільно зупинитися не тільки на питанні про склад членів сім'ї за змістом ст. 1227 ЦК України, а й на документальному та доказовому підтвердженні їх статусу, що має перш за все прикладне значення для спадкового процесу [1].

В законодавстві немає єдиного підходу щодо питання про віднесення тих чи інших фізичних осіб до членів сім'ї. Традиційно дане питання розглядається в рамках сімейних (ст. 3 Сімейного кодексу України (надалі СК України), житлових (ст. 64 Житлового кодексу Української РСР (надалі – ЖК УРСР), цивільних правовідносин (наприклад, ст. 405 ЦК України) і правових відносин по соціальному забезпеченню. Так, наприклад, в статті 64 ЖК Української РСР, поряд із правами і обов'язками членів сім'ї наймача, регламентується, безпосередньо, і поняття членів сім'ї. Так, члени сім'ї наймача, які проживають разом з ним, користуються нарівні з наймачем усіма правами і несуть усі обов'язки, що випливають з договору найму жилого приміщення. Повнолітні члени сім'ї несуть солідарну з наймачем майнову відповідальність за зобов'язаннями, що випливають із зазначеного договору. До членів сім'ї наймача належать дружина наймача, їх діти і батьки. Членами сім'ї наймача може бути визнано й інших осіб, якщо вони постійно проживають разом із наймачем і ведуть з ним спільне господарство. Якщо особи, зазначені в частині другій цієї статті, перестали бути членами сім'ї наймача, але продовжують проживати в займаному жилому приміщенні, вони мають такі ж права і обов'язки, як наймач та члени його сім'ї [3]. Аналіз цих законодавчих положень дозволяє все ж констатувати окремі прогалини. Як видається на рівні житлового законодавства не визначено вичерпний перелік осіб, які належать до членів сім'ї наймача. Своєю чергою окремо деталізована увага на певних критеріях, які виступають умовою для віднесення осіб, непов'язаних шлюбними або родинними стосунками до категорії «члени сім'ї наймача».

Цивільно-правове регулювання правосуб'єктності членів сім'ї власника відносно користування його житлом визначено у ст. 405 ЦК України. Член сім'ї власника житла втрачає право на користування цим житлом у разі його відсутності без поважних причин понад один рік, якщо інше не встановлено домовленістю між ним і власником житла або законом.

Поняття «член сім'ї» широко використовується в цивільному законодавстві, у тому числі в нормах спадкового права. Так, у кн. 6 ЦК України згадується про членів сім'ї одержувача (абзац 3 ч. 2 ст. 1238 ЦК України), членів сім'ї та родичів спадкодавця (ч. 1 ст. 1250 ЦК України), членів сім'ї та родичів спадкоємців за заповітом (ч. 4 ст. 1252 ЦК України), утриманців спадкодавця, які не були членами його сім'ї (ч. 2 ст. 1265 ЦК України) [1].

Рішення Конституційного суду України від 03 травня 1999 р. у справі за конституційними поданнями Служби безпеки України, Державного комітету нафтової, газової і нафтопереробної промисловості України, Міністерства фінансів України щодо офіційного тлумачення положень пункту 6 статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сім'ї», частин четвертої і п'ятої статті 22 Закону України «Про міліцію» і частини шостої статті 22 Закону України «Про пожежну безпеку» (справа про офіційне тлумачення терміну «член сім'ї») не наведено однозначного визначення поняття «член сім'ї», але зазначається, що при його тлумаченні слід виходити з об'єктивної відмінності його змісту залежно від галузі законодавства [4]. Конституційне тлумачення норм цілої низки нормативно-правових актів дозволяє диференціювати членів сімей взагалі, членів сімей, які пе-

ребувають на утриманні або проживають з суб'єктами права на пільги щодо оплати користування житлом і комунальними послугами, на дві групи.

Підходи в різних нормативних актах, які також регулюють право наслідування того чи іншого права, не вирізняються ідентичністю, що досить сильно ускладнює правонаступництво. Наприклад, відповідно до ч. 1 ст. 52 Закону України «Про загальнообов'язкове пенсійне страхування» від 09 липня 2003 року № 1058-IV сума пенсії, що належала пенсіонерів і залишилася недоотриманою у зв'язку з його смертю, виплачується — по місяць смерті включно членам його сім'ї, які проживали разом з пенсіонером на день його смерті, у тому числі непрацездатним членам сім'ї, зазначеним у частині другій статті 36 цього Закону, які знаходилися на його утриманні, незалежно від того, проживали вони разом з померлим пенсіонером чи не проживали. Члени сім'ї, зазначені в ч. 1 ст. 52 даного Закону, повинні звернутися за виплатою суми пенсії померлого пенсіонера протягом шести місяців з дня відкриття спадщини.

У разі звернення кількох членів сім'ї, які мають право на отримання суми пенсії, зазначеної у частині першій цієї статті, належна їм відповідно до цієї статті сума пенсії ділиться між ними порівну.

У разі відсутності членів сім'ї, зазначених у частині першій цієї статті, або у разі незвернення ними за виплатою вказаної суми в установленій частиною другою цієї статті строк сума пенсії, що належала пенсіонерів і залишилася недоотриманою у зв'язку з його смертю, входить до складу спадщини [5].

Однак, аналізуючи ст. 61 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби та деяких інших осіб» від 09 квітня 1992 року № 2262-XII не важко помітити про значну відмінність кола суб'єктів, уповноважених одержати суми пенсії та допомоги в разі смерті пенсіонера, які не були останнім отримані за життя.

Так, суми пенсії, що підлягали виплаті пенсіонерів з числа військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби та деяких інших осіб» від 09 квітня 1992 року № 2262-XII та членів їх сімей і залишилися недоодержаними у зв'язку з його смертю, не включаються до складу спадщини і виплачуються тим членам його сім'ї, які належать до осіб, що забезпечуються пенсією у разі втрати годувальника. Проте батьки і дружина (чоловік), а також члени сім'ї, які проживали разом із пенсіонером на день його смерті, мають право на одержання цих сум і в тому разі, якщо вони не належать до осіб, які забезпечуються пенсією у разі втрати годувальника [6].

І хоча коло осіб, названих в окремих законах членами сім'ї, не є однаковими, а перелік членів сім'ї, які наділені певними правами, і поняття сім'ї — це різні речі. В основу визначення кола членів сім'ї, які мають право на одержання сум грошових виплат, повинні, на нашу думку, бути покладені критерії, що містяться в сімейному законодавстві та спеціальних нормативно-правових актах, які регулюють дане коло суспільних відносин.

Згідно з нормами сімейного законодавства сім'я є первинним та основним осередком суспільства. Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Подружжя вважається сім'єю і тоді, коли дружина та чоловік у зв'язку з навчанням, роботою, лікуванням, необхідністю догляду за батьками, дітьми та з інших поважних причин не проживають спільно. Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли спільно з ними не проживає. Пра-

ва члена сім'ї має одинока особа. Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства (ст. 3 СК України) [7].

Сімейне законодавство регулює сімейні особисті немайнові та майнові відносини між подружжям, між батьками та дітьми, усиновлювачами та усиновленими, між матір'ю та батьком дитини щодо її виховання, розвитку та утримання. СК України регулює сімейні особисті немайнові та майнові відносини між бабою, дідом, прабабою, прадідом та внуками, правнуками, рідними братами та сестрами, мачухою, вітчимою та падчеркою, пасинком. СК України регулює сімейні особисті немайнові та (або) майнові відносини між іншими членами сім'ї, визначеними у ньому. СК України не регулює сімейні відносини між двоюрідними братами та сестрами, тіткою, дядьком та племінницею, племінником і між іншими родичами за походженням (ст. 2 СК України). Таким чином, згадані особи матимуть право на одержання сум соціальних виплат, недоодержаних спадкодавцем [7].

Якщо особисті немайнові та майнові відносини між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами не врегульовані СК України, вони регулюються відповідними нормами ЦК України, якщо це не суперечить суті сімейних відносин.

У судовій практиці при застосуванні ст. 1227 ЦК України до кола членів сім'ї зазвичай відносять дружину (чоловіка) спадкодавця, які на час відкриття спадщини проживали з ним однією сім'єю, дітей спадкодавця, його батьків. Цей перелік не претендує на вичерпність, носить приблизний характер і може бути розширений із огляду на відповідні ознаки, що містяться у сімейному законодавстві.

Оскільки ЦК України не згадує про наявність жодних переваг у одержанні сум соціальних виплат одними членами сім'ї перед іншими (наприклад, батьками, дітьми і другим з подружжя перед дідом і бабою спадкодавця), слід припустити, що ці суми розподіляються між особами, що звернулися за їх одержанням, порівну, за винятком випадків, коли інший порядок передбачений у спеціальних нормативних актах з питань соціального захисту та забезпечення.

Для правозастосовної практики важливе значення має документальне підтвердження статусу членів сім'ї померлого (для визначення підстав передачі членам сім'ї сум не отриманих грошових виплат). Слід зазначити, що чинне законодавство не визначає чіткий перелік документів, які особа має пред'явити для підтвердження включення її до кола членів сім'ї померлого. Підтвердити цей факт можна за допомогою паспорта, свідоцтва про шлюб, свідоцтва про народження, довідки про спільне проживання із спадкодавцем (для інших родичів). При цьому склалася така практика, що заробітна плата й інші не отримані виплати передаються тому з членів сім'ї, який, окрім названих документів, надає оригінал свідоцтва про смерть [8, с. 26].

За відсутності членів сім'ї спадкодавця, або у разі не пред'явлення ними вимог щодо виплати сум соціальних виплат у розумні строки, грошові виплати переходять до спадкоємців за заповітом або законом за правилами спадкового правонаступництва.

Аналіз механізмів та правил, що стосуються особливостей розуміння і безпосередньої кваліфікації кола осіб, які на законодавчому рівні можуть виступати суб'єктами права на одержання сум соціальних виплат, які належали спадкодавцеві мають надзвичайно складний характер. І тому не врахування усіх визначених законодавством умов, особливостей та процесуального порядку ідентифікації осіб, які правомочні

на отримання соціальних виплат спадкодавця, що належали останньому за життя, можуть призвести до виникнення значної кількості порушень застосування норм законодавства. Для наочності можна навести рішення Феодосійського міського суду від 17 травня 2007 року, у якому зазначено, що ОСОБА_1 звернулася до суду з позовом до відкритого акціонерного товариства «Феодосійська суднобудівна компанія «Море»» (далі – ВАТ ФСК «Море») про стягнення сум заробітної плати, які належали її чоловікові ОСОБА_3, однак не були одержані ним за життя, а також сум компенсації втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням термінів її виплати та відшкодування моральної шкоди. В травні 2007 року ОСОБА_2 звернулася до суду з позовом до ВАТ ФСК «Море» про стягнення частини сум заробітної плати, які належали її батькові ОСОБА_3, однак не були одержані ним за життя. В обґрунтування своїх позовних вимог позивачі посилалися на те, що були членами сім'ї та спадкоємцями першої черги ОСОБА_3, який помер, не одержавши за життя належних йому від відповідача сум заробітної плати.

Рішенням Феодосійського міського суду від 17 травня 2007 року, залишеним без змін ухвалою Апеляційного суду Автономної Республіки Крим від 11 липня 2007 року, позов ОСОБА_1 задоволено частково. Стягнуто з ВАТ ФСК «Море» на її користь 5 939 грн. 92 коп. заробітної плати, які належали ОСОБА_3, однак не були одержані ним за життя. В решті позову ОСОБА_1. відмовлено. Позов ОСОБА_2 задоволено повністю та стягнуто з ВАТ ФСК «Море» на її користь 5 939 грн. 92 коп. заробітної плати, які належали ОСОБА_3, однак не були одержані ним за життя.

Ухвалюючи рішення про часткове задоволення позову ОСОБА_1 та повне задоволення позову ОСОБА_2, суд першої інстанції, з чим погодився апеляційний суд, виходив з того, що обоє позивачі були членами сім'ї ОСОБА_3, а тому мають рівне право на передачу їм сум заробітної плати, які належали йому, але не були одержані ним за життя.

Однак, з таким висновком погодитися не можна. Як уже зазначалося цивільно-правова норма про спадкування розглядуваних сум вказує саме на членів сім'ї, а у разі їх відсутності – віднесення сум до складу спадщини. Згідно з п. 2 ст. 3 СК України сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Відповідно до п. 4 ст. 3 СК України сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства.

Судом встановлено, що ОСОБА_3 на день смерті перебував в зареєстрованому шлюбі з ОСОБА_1, а тому висновок суду про наявність в неї права на отримання сум заробітної плати, які належали йому, але не були одержані ним за життя, є правильним. Щодо висновку суду про членство в сім'ї ОСОБА_3 позивачки ОСОБА_2 то суд дійшов його, відповідно витлумачивши положення п. 4 ст. 3 СК України та вважаючи, що остання на підставі кровного споріднення, як дочка ОСОБА_3, була членом його сім'ї незалежно від того, що вони не проживали разом та не були пов'язані спільним побутом.

Однак, з таким висновком також не можна погодитися. Відповідно до ч. 2 ст. 3 СК України можливість набуття статусу члена сім'ї своїх батьків без спільного проживання з ними закон надає лише дитині, правовий статус якої згідно з п. 1 ст. 6 СК України має особа до досягнення нею повноліття. Судом встановлено, що позивачка ОСОБА_2 в період виникнення ВАТ ФСК «Море» заборгованості по заробітній платі

перед її батьком ОСОБА_3 вже була повнолітньою. Проживала ОСОБА_2 окремо від ОСОБА_3 та не була пов'язана з ним спільним побутом. За таких обставин висновок суду про те, що позивачка ОСОБА_2 була членом сім'ї ОСОБА_3 і тому має право на отримання сум заробітної плати, які належали йому, але не були одержані ним за життя, є помилковим. Таким чином, оскільки членом сім'ї ОСОБА_3 була лише позивачка ОСОБА_1, їй належить передати всі суми заробітної плати, які належали ОСОБА_3, але не були одержані ним за життя.

За таких обставин рішення суду слід змінити та стягнути з ВАТ ФСК «Море» на користь ОСОБА_1 11 871 грн. 84 коп. сум заробітної плати, які належали ОСОБА_3, але не були одержані ним за життя. Тому колегія суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України вирішила касаційну скаргу задовольнити частково, рішення Феодосійського міського суду від 17 травня 2007 року та ухвалу Апеляційного суду Автономної Республіки Крим від 11 липня 2007 року в частині вимоги про стягнення сум заробітної плати, які належали спадкодавцеві, але не були одержані ним за життя, змінити [9].

Заробітна плата, пенсія, стипендія, аліменти інші соціальні виплати — це певні матеріальні блага, які громадяни отримують на підставах визначених законодавством. Такі виплати в основному становлять головне джерело засобів для існування. Отримані суми грошових виплат громадяни витрачають в особистих інтересах, але вони також можуть бути спрямовані на обслуговування спільного з іншими членами сім'ї господарства. Відтак у випадку смерті, вони позбавляються можливості здійснити оплату витрат, пов'язаних із фактом спільного проживання і ведення господарства. Отож вважаємо, що оскільки Конституційний дозволяє диференційований підхід до визначення поняття «член сім'ї», тому для потреб застосування ст. 1227 ЦК України доцільно під членами сім'ї спадкодавця слід розуміти осіб, які відповідають таким ознакам: 1) визначаються кровними (родинними) зв'язками або шлюбними відносинами; 2) постійно проживають разом з суб'єктом права і ведуть з ним спільне господарство. Визначальним при цьому має стати та обставина, що сторони були пов'язані спільним побутом, мали взаємні обов'язки та права, разом вирішували питання про утримання майна тощо. І тому недоотримані за життя суми соціальних виплат мають в подальшому успадкувати особи, які змушені будуть оплатити певні витрати, до яких долучився попередньо сам спадкодавець. Тобто критерієм для установлення кола суб'єктів управомочених на отримання розглядуваного спадку, на нашу думку має виступати характер соціальних виплат, які отримують особи, які мали спільні витрати.

Окремо слід наголосити на певних законодавчих особливостях віднесення осіб до категорії дітей спадкодавця. За фактом спільного проживання «діти є членами сім'ї незалежно від того чи є це діти будь-якого з подружжя, спільні або усиновлені, народжені у шлюбі або позашлюбні» [4]. Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли спільно з ними не проживає. Однак у даному випадку треба враховувати, що це положення допустиме лише, до досягнення дитиною повноліття.

З метою уникнення різного тлумачення цивільно-правових норм пропонуємо доповнити ст. 1227 ЦК приміткою такого змісту: «У ст. 1227 цього Кодексу членами сім'ї спадкодавця визнаються дружина (чоловік), їх діти і батьки, які проживають зі спадкодавцем та ведуть з ним спільне господарство».

Висновки. Точність законодавчих конструкцій є важливою запорукою ефективності цивільно-правового регулювання визначеної сфери відносин. Це дозволяє

уникнути помилок та неоднозначностей. Звичайно, що найбільш правильним у даній ситуації було б дотримання принципу: «один термін — один зміст у всіх галузях права». Однак зважаючи на наявність чисельних випадків використання термінологічної зв'язки «члени сім'ї» та відсутність можливості визначити її зміст на підставі єдиних критеріїв, вважаємо, що цілком виправданим є запропонований Конституційним Судом України диференційований підхід до її тлумачення. Саме це було враховане при формулюванні авторського бачення кола суб'єктів права на одержання сум соціальних виплат, які належали спадкодавцеві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Шевченко Я.М. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар / Я.М. Шевченко. — К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре»» — Ч. 2, 2004. — 896 с.
3. Житловий кодекс УРСР від 30 червня 1983 року № 5464-X (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Рішення Конституційно Суду від 3 червня 1999 року (справа про офіційне тлумачення терміна «член сім'ї») [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
5. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09 липня 2003 року № 1058-IV (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09 квітня 1992 року № 2262-XII (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Лещенко Л. Право на одержання грошових виплат у складі спадщини / Л. Лещенко // Підприємництво, господарство і право. 2014. — С. 25 — 27.
9. Рішення колегії суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 26.12.2007 р. Справа № 6-21217св07. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. — Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/1337936>

